

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

МАТЕРІАЛИ

X Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та менеджменту
соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету Ушинського

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2022

УДК: 37+316.61

О72 Освіта та соціалізація особистості // X Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 22-23 квітня 2022 р.) 92 с.

Рецензенти:

Попков Василь Васильович - доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Халапсис Олексій Владиславович - доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Збірник матеріалів Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» присвячено 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету Ушинського і вміщує матеріали, які досліджують освіту ХХІ століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30 червня 2022 року)

«Освіта та соціалізація особистості»

22-23 квітня 2022 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,

Конох Микола Семенович – доктор філософських наук, професор, викладач Кам'янського фахового медичного коледжу.

КУЛЬТУРА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ФІЛОСОФСЬКА КАРТИНА СВІТУ

У розвитку освіти філософія завжди відігравала величезну роль. По-перше, філософія завжди виступала джерелом нових ідей у сфері освіти. Це, перш за все ідеї, пов'язані з виявленими в філософії методами пізнання, які стали застосовуватися як основні в інших науках, що пов'язані тісним чином в навчальній діяльності. Різні філософські уявлення про устрій суспільства також призвели до виникнення ідей з приводу визначення цілей і змісту освіти. Безліч моделей освіти від «вільного виховання» до різних варіантів «особистісно-орієнтованої освіти» були акумульовані філософською антропологією. Тобто, за будь-якою новою ідеєю в галузі освіти, реалізація якої призводить до створення нової моделі, технології освіти, виявляються філософські вчення, що складають теоретичну основу комплексу соціально-гуманітарних дисциплін. По-друге, філософські знання складають фундамент методологічної основи всієї соціально-гуманітарної системи суспільства, що є і комплексом підходів до організації будь-якої діяльності з дослідження, проектування та організації освітнього процесу. Саме філософські дослідження ініціювали застосування в науковому середовищі таких підходів як системний, діяльнісний, історико-культурний, аксіологічний, синергетичний та інші, що в свою чергу сприяло розвитку освіти. По-третє, саме у філософії з ХХ століття була поставлена і стала вирішуватися проблема особливостей соціально-гуманітарного пізнання. Різні погляди на рішення цієї проблеми призвели до виникнення різноманітних теоретичних підстав побудови освітнього процесу. По-четверте, тільки звернення до філософського способу пізнання допомагає осмислити місце освіти, як в бутті індивіда, так і в суспільному бутті і знайти спосіб узгодження цих часто входять в протиріччя аспектів цілісного буття людини.

Завдяки філософії ми можемо розробити стратегічний план дослідження, а саме завдяки культурологічному підходу до цього плану ми конкретизуємо нашу спрямованість зосередити увагу на культурних аспектах буття.

Цілеспрямоване застосування культурологічного підходу в освітньому середовищі полягає в організації освітнього процесу на основі дотримання принципу культурозгідності. Вперше принцип культурозгідності був названий в числі основних (поряд з принципом природозгідності і принципом самодіяльності) Фрідріхом Адольфом Вільгельмом Дистервегом [1]. Вимога культурозгідності у Ф. Дистервега означала необхідність враховувати в змісті виховання історично досягнутий рівень культури і виховний ідеал суспільства.

Принцип культурозгідності висловлює необхідність в організації досліджень, проектуванні та організації освітнього процесу на основі

використання узгоджених систем знань про закономірності існування і розвитку культури, вироблених філософією і різними науками. Це обумовлено тим, що, з одного боку, освіта, перш за все, уявляє собою соціокультурний розвиток людини, а з іншого – освіта є найважливішою формою існування культури, тому закономірності її існування і розвитку завжди є підставою побудови освітнього середовища.

Результатом реалізації принципу культурозгідності в освітньому середовищі має стати освіта, узгоджена за своїми основними параметрами зі структурою і змістом культури, її формами і тенденціями розвитку.

Культурозгідність освіти як найактуальніша проблема розвитку сучасного суспільства стала розглядатися в другій половині ХХ століття. Це обумовлено тенденціями світового розвитку, тобто тенденціями розвитку соціокультурних відносин, що охоплюють все людство.

На тлі проявів тенденцій постійної соціокультурної трансформації світового розвитку стало очевидно, що освіта не відповідає структурам, що характеризують культурний розвиток суспільства з кількох аспектів. В кінці ХХ століття з'явилося безліч досліджень, в яких відзначалися наступні відступи освіти від принципу культурозгідності:

1. Зміст освіти в повній мірі не забезпечує освоєння учнями змісту культури, необхідного для сучасного соціокультурного моменту, в якому відбувається навчання, і для особистісного розвитку; часто не співвіднесено з особливостями і рівнем світової культури, а також культури того соціуму, в якому проживають навчаються; не відповідає вимогам загальнокультурної та полікультурної освіти.

2. Структура змісту освіти не повною мірою відповідає структурі соціокультурного розвитку людини.

3. Процедура формування змісту освіти не передбачає гнучке адекватне реагування (підлаштовування) на трансформації соціокультурної ситуації, що складається на основі взаємодії всіх соціальних спільнот, в які тим чи іншим чином об'єкт нашого інтересу навчається.

Співавтори даної роботи також внесли свій вклад в дослідження означених проблем [2; 3]. Можемо констатувати, що вирішення цих проблем не стало спільним завданням сучасного наукового знання. Закономірності соціокультурного розвитку людини почали вивчатися тільки останнім часом і, тому лише частково враховуються при побудові освітнього процесу. Спроба подолати проблему невідповідності освіти соціокультурній ситуації через формування соціального замовлення не може привести до бажаних результатів, так як при цьому втрачається наукова обґрунтованість цілей і змісту освіти. До того ж, на наш погляд, замовлення повинно бути не соціальним, а соціокультурним. Вирішення проблем, пов'язаних з недостатнім ступенем культуросообразності освіти, може бути знайдено тільки при розгляді культури і її ролі в житті і розвитку індивіда і суспільства з позицій філософії, враховуючи контекст освітнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дистервег А. Избранные педагогические сочинения. Москва: Учпедгиз, 1956. 374 с.
2. Борінштейн Є.Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства: Монографія. Одеса: Астропринт, 2006. 400 с.
3. Богомаз К. Ю., Конох М. С., Кравцов Ю. С., Сорокіна Л. М., Торохтій Ю.З. Соціологія особистісної ідентичності в просторі права: монографія. Дніпродзержинський держ. технічний ун-т. Дніпродзержинськ: [ДДТУ], 2009. 184 с.

Бондарчук Вікторія Василівна – студентка II року навчання ОПП Початкова освіта (Психологія) за першим (бакалаврським) рівнем факультету початкового навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Науковий керівник – **Самчук Лариса Сергіївна** – кандидат філософських наук, викладач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Питання розвитку мислення учнів завжди перебувало в центрі уваги філософів, психологів і педагогів. Адже мислення є найвищим ступенем пізнання людиною дійсності. Вирішуючи розумові та життєві задачі, людина міркує, робить висновки і тим самим пізнає сутність речей і явищ [2].

Логічним мисленням є здатність мислити точно й послідовно, не допускаючи протиріч в своїх міркуваннях, та вміння викривати логічні помилки.

Протягом останніх років педагоги часто говорять про розвиток логічного мислення. Вони неодноразово стверджували, що розвиток у дітей логічного мислення – це одна з важливих задач початкового навчання. Адже вміння мислити логічно і зіставляти судження за визначеними правилами – це необхідна умова успішного засвоєння навчального матеріалу. Для цього видаються нові підручники та готуються завдання на розвиток логіки.

Вміти логічно мислити – це здатність виконувати певні дії в різних умовах. Особливістю логічних умінь є те, що учень повинен не тільки аналізувати, синтезувати, порівнювати та узагальнювати, а й мислити, робити висновки та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між фактами, процесами, явищами, погоджуючи їх із законами логіки [1].

Правильно підібрані і добре організовані ігри, логічні задачі, вправи для розвитку уваги, пам'яті, уваги сприяють усесторонньому, гармонійному